

Strategic Leadership Affecting Internal Quality Assurance in Schools under Network 9, Bang Sue District Office, Bangkok

Usa Sornjitti^{1*}, & Ganratchakarn Lertamornsak²

1 Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

2 Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

** Corresponding author. E-mail: s66561802034@ssru.ac.th*

Abstract

This research aimed to 1) study the level of strategic leadership in schools within Network Group 9, Bang Sue District Office, Bangkok; 2) study the level of internal quality assurance in educational institutions; 3) study the relationship between strategic leadership and internal quality assurance in educational institutions; and 4) study the impact of strategic leadership on internal quality assurance in educational institutions. This was a quantitative research study. The sample consisted of 112 administrators and teachers from schools in Network Group 9, selected using stratified proportional random sampling. The research instrument was a questionnaire, with a reliability coefficient of 0.963. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, Pearson correlation coefficients, and stepwise multiple regression. The research findings revealed that the overall strategic leadership of schools in Network Group 9 was at a high level. The aspect with the highest average score was organizational resource management, followed by the absorption of new knowledge and strategic control. Internal quality assurance also had the highest average score. Correlation analysis showed a moderate positive correlation between strategic leadership and internal quality assurance ($p < .01$). Organizational resource management, the absorption of new knowledge, and the cultivation of organizational culture collectively explained 36.40% of the variance in internal quality assurance ($p < .01$).

Keywords: Strategic Leadership, Internal Quality Assurance, Schools

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

อุษา ตรีจิตติ^{1*} และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์²

1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย

2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: s66561802034@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 จำนวน 112 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการบริหารทรัพยากรในองค์กร รองลงมาคือการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ และการควบคุมกลยุทธ์ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหารทรัพยากรในองค์กร การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ และการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 36.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, การประกันคุณภาพภายใน, โรงเรียน

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลหลักที่ทำหน้าที่กำกับ ควบคุม และขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 27 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน โดยให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมิได้ทำหน้าที่เพียงการบริหารจัดการในเชิงอำนาจหน้าที่เท่านั้น หากแต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน การพัฒนาครูและบุคลากร และการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทั้งในมิติของการบริหารเชิงนโยบาย การบริหารงานวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งในปัจจุบันให้ความสำคัญ

กับการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย และการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (ชาติ ธรรมวิฐี และคณะ, 2557)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน และเกิดความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่รับช่วงต่อผู้สำเร็จการศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด แม้ว่าคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจแตกต่างกัน แต่ควรมีความแตกต่างน้อยที่สุดและอยู่ในระดับมาตรฐานที่ยอมรับได้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561) แนวคิดสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักว่าการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ต้องมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การทำงานอย่างเป็นระบบ และการใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเอง การประเมินภายนอก และผลการวิจัยเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ในบริบทของสังคมศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านนโยบาย การศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี แนวคิดการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนา และการขับเคลื่อนองค์กร การทำงานร่วมกันในลักษณะดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาได้ดีกว่าการบริหารโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงลำพัง (Spillane, Halverson & Diamond, 2004) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแนวคิดการบริหารที่มุ่งเน้นความสามารถของผู้นำในการมองภาพรวมขององค์กรในระยะยาว การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางที่ชัดเจน การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการสร้างความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างยั่งยืน (มูยาฮิดะห์ ไช๊ะรี, 2568)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษาโดยช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีทิศทางสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองซึ่งมีความหลากหลายทางสังคมและเศรษฐกิจ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงเป็นความท้าทายที่ต้องอาศัยบทบาทผู้นำของผู้บริหารในการกำหนดกลยุทธ์ ถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ และปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร (ดวงดาว มงคลสวัสดิ์, 2568) การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นที่มีคุณค่าเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการและการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและองค์กรทางการศึกษาโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานครกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

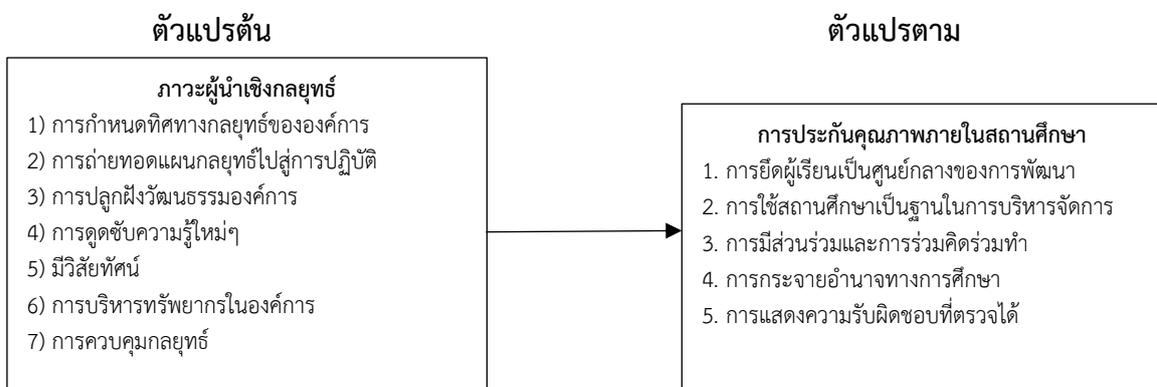
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางระยะยาวขององค์กร แปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และสร้างระบบสนับสนุนให้บุคลากรร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดย Davies และ Davies (2004) เสนอว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์ควรมีทั้งความสามารถในการจัดการ เช่น การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การถ่ายทอดกลยุทธ์ และการปรับสมาชิกให้ยึดมั่นต่อองค์กร รวมถึงคุณลักษณะเฉพาะ เช่น ความไม่พึงพอใจกับสภาพเดิม การดูดซับความรู้ใหม่ ความสามารถในการปรับตัว และความรอบรู้ในการตัดสินใจ (Davies & Davies, 2004) ขณะที่ Dess และ Miller (1993) อธิบายกิจกรรมสำคัญของผู้นำเชิงกลยุทธ์ 3 ประการ ได้แก่ การกำหนดทิศทางองค์กร การออกแบบองค์การให้เอื้อต่อการนำกลยุทธ์ไปใช้ และการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมและพฤติกรรมที่มีคุณธรรม ส่วน DuBrin (1998) เน้นองค์ประกอบด้านการคิดขั้นสูง การรวบรวมข้อมูลหลากหลายเพื่อกำหนดกลยุทธ์ การคาดการณ์อนาคต การคิดเชิงปฏิบัติ และการสร้างวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ที่ชี้ว่าผู้นำสู่ความเป็นเลิศจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ แรงมุ่งมั่น การฝึกฝน และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ Hitt, Ireland และ Hoskisson (2007) เสนอแนวปฏิบัติของผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากร การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร การมุ่งเน้นคุณธรรม และการควบคุมองค์กรอย่างสมดุล (Hitt et al., 2007) และ Yukl (2006) ได้เสนอองค์ประกอบที่เน้นการกำหนดเป้าหมายระยะยาว การประเมินจุดแข็ง-จุดอ่อน การกำหนดสมรรถนะหลัก การประเมินความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกลยุทธ์ (Yukl, 2006) ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบที่ปรากฏความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ การมีวิสัยทัศน์ การบริหารทรัพยากรในองค์กร และการควบคุมกลยุทธ์

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยนิรชา อภิชาติ (2565) เสนอหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบได้ 5 ประการ ได้แก่ (1) การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์และผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นหลัก (2) การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจและความคล่องตัวในการตัดสินใจและจัดการคุณภาพ (3) การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำของผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ตั้งแต่การวางแผนดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผล (4) การกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ใกล้ชิด

ผู้เรียนเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบและประสิทธิภาพการดำเนินงาน และ (5) การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านหลักฐานความก้าวหน้าและผลสำเร็จที่ตรวจสอบได้ (นิรชา อภิชาติ, 2565) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของวิจารณ์ พานิช (2561) ที่เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไม่ควรถูกจำกัดอยู่เพียงการจัดทำเอกสารหรือการปฏิบัติตามเกณฑ์ แต่ต้องกลับไปยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นแกนกลางของการพัฒนา โดยการประกันคุณภาพภายในควรมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แท้จริง และใช้กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้บริหาร (วิจารณ์ พานิช, 2561) ขณะเดียวกันทิสนา แคมมณี (2560) ชี้ว่า คุณภาพการศึกษาเชื่อมโยงโดยตรงกับ “คุณภาพการจัดการเรียนรู้” ที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและบทบาทครูในฐานะผู้ออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งเอื้อต่อการพัฒนาแนวทางการนิเทศ ติดตาม และพัฒนาครูในระดับสถานศึกษา ทำให้การประกันคุณภาพภายในสามารถตรวจสอบได้จากหลักฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง (ทิสนา แคมมณี, 2560) นอกจากนี้อุทัย บุญประเสริฐ (2560) อธิบายว่า งานวิชาการครอบคลุมมากกว่าคะแนนสอบแต่รวมถึงบรรยากาศและโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนว่าการประกันคุณภาพภายในควรพิจารณาคุณภาพเชิงระบบ ทั้งด้านการสนับสนุนผู้เรียน ระบบนิเทศ ติดตาม และระบบพัฒนาครู โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2560) และแนวคิดการเรียนรู้เชิงลึกของพิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2561) ชี้ให้เห็นว่า หลักฐานคุณภาพควรปรากฏจากสมรรถนะและกระบวนการคิดของผู้เรียนผ่านชิ้นงานและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งช่วยยืนยันว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นการตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ที่แท้จริง (พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2561) จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา 2) การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ 3) การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ 4) การกระจายอำนาจทางการศึกษา และ 5) การแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการนำที่มุ่งกำหนดทิศทางระยะยาวขององค์กร ควบคู่กับความสามารถในการแปลงวิสัยทัศน์และกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการบริหารทรัพยากร การสร้างวัฒนธรรมองค์การที่สนับสนุนการเรียนรู้ และการควบคุมกำกับเชิงระบบเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพที่เน้นกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและตรวจสอบได้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหาร เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 156 คน จาก 7 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 112 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ (3) แบบสอบถามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคทั้งหมดเท่ากับ 0.963 การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยขออนุญาตจากสถานศึกษา และเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.12 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.56) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การบริหารทรัพยากรในองค์การ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.57) รองลงมาได้แก่ การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.57) การควบคุมกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.54) การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์การ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.54) มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.53) การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.54) และ การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์การ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.57) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.51) รองลงมาได้แก่ การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.50) การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจได้ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.57) การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.58) การกระจายอำนาจทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานครกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางเท่ากับ 0.480 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานครกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำและปานกลาง ($r = 0.202 - 0.477$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากด้านที่มีความสัมพันธ์สูงไป หาดำ ได้แก่ X_6 มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 0.477 X_4 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.387 X_3 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.382 X_7 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.367 X_2 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.333 X_5 ความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.374 X_1 มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 0.202

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา				
	b	SE _b	β	t	p-value
ค่าคงตัว(a)	2.598	.254		10.216	.000**
X_6	.193	.050	.338	3.827	.000**
X_4	.009	.003	.306	3.734	.000**
X_3	.155	.061	.221	2.533	.013*
R = 0.603 R ² = 0.364 a = 2.598					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ X_6 เป็นตัวพยากรณ์สามารถพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ได้ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 22.70 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_4 เข้าไป จะมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 32.20 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 9.50 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ X_3 เข้าไป จะมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 36.40 เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 4.20 โดยผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ X_6 X_4 และ X_3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบ 0.193, 0.009 และ 0.155 ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์ แปรปรวน ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 36.40 และสามารถเขียนสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$Y' = 2.598 + 0.193 x_6 + 0.009 x_4 + 0.155 x_3$$

สมการพยากรณ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยใช้ คะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.328 Z_6 + 0.306 Z_4 + 0.221 Z_3$$

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายและนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรในองค์กร 2) การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ 3) การควบคุมกลยุทธ์ 4) การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร 5) มีวิสัยทัศน์ 6) การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 7) การกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดรับและเรียนรู้สิ่งใหม่ ควบคุมและกำกับกลยุทธ์ได้เหมาะสม พร้อมทั้งปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรได้อย่างยั่งยืน ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่มั่นคงและต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัชชา อุตสาหะ (2566) ที่พบว่า มิติการเรียนรู้ การตัดสินใจ และการจัดตำแหน่งของผู้บริหาร ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับภุริวิจัน ศรีแสงเมือง (2567) ที่ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดเลย และพบว่าการจัดการทรัพยากรบุคคลและงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณภาพการศึกษาภายในอยู่ในระดับสูง ด้านการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ อยู่ในลำดับรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายธาร อินทร์ตา (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และพบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการปรับตัวต่อความรู้ใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของผู้บริหารในเครือข่ายโรงเรียนที่ 9 เขตบางซื่อในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน นอกจากนี้ ผลวิจัยยังพบว่าด้านการควบคุมกลยุทธ์ และการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนชัย อชชะสวัสดิ์ (2566) ที่รายงานว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้นำ เช่น ความซื่อสัตย์และความตั้งใจ ซึ่งสัมพันธ์กับการจัดทำรายงานประเมินตนเองและการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ümit Kalkan และคณะ (2020) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมโรงเรียนและภาพลักษณ์องค์กรอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านการมีวิสัยทัศน์ และการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร แม้อยู่ในระดับมาก แต่ยังไม่โดดเด่นมากนัก สะท้อนว่าผู้บริหารอาจยังมีข้อจำกัดในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่แตกต่างหรือการสร้างกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับข้อค้นพบของวิรินทร์รัตน์ เสือจอย (2564) ที่พบว่า แม้ผู้บริหารสถานศึกษาในสิงห์บุรี-อ่างทองจะมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในระดับมาก แต่ยังคงต้องพัฒนาการประเมินผลและการเลือกกลยุทธ์ที่มีอนาคตไกล เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้มากขึ้น ประเด็นสุดท้ายคือการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับมิติอื่น แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้บริหารจะสามารถวางกลยุทธ์ได้ แต่การนำไปสู่การปฏิบัติจริงยังมีช่องว่างบางประการ ข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kristina M. Hansen (2016) ที่ชี้ว่าการสื่อสารกลยุทธ์และการสร้างการมีส่วนร่วมของครูทั้งโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจได้ การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์และมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งยังสะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการที่มีทิศทางสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของธนชัย อชชะสวัสดิ์ (2566) ที่ศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษา และพบว่ามิติความซื่อสัตย์ ความตั้งใจ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในส่วนของการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร ก็มีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ümit Kalkan และคณะ (2020) ที่ระบุว่ารูปแบบภาวะผู้นำและวัฒนธรรมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์องค์กร การที่โรงเรียนในเครือข่ายที่ 9 มีความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร จึงมีผลต่อความเป็นเอกภาพของครู บุคลากร และผู้เรียน ในการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายคือ การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งแม้อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมยังมีพื้นที่ให้พัฒนาเพิ่มเติม ข้อนี้สอดคล้องกับงานของสายธาร อินทร์ตา (2565) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในมิติการเรียนรู้และการปรับตัวต่อความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานครกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง สะท้อนว่าเมื่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้มแข็งมากขึ้น กระบวนการและผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็มีแนวโน้มพัฒนาดีขึ้นตามไปด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า เรียงจากสูงไปต่ำ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรในองค์กร (X6, $r = 0.477$) รองลงมาคือ การดูดซับความรู้ใหม่ ๆ การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร การควบคุมกลยุทธ์ การถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ มีวิสัยทัศน์ และการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กร ประเด็นนี้ตีความได้ว่า ความสามารถของผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลสารสนเทศควบคู่การใช้ประโยชน์เชิงกลยุทธ์คือเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ระบบประกันคุณภาพดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือมิติการดูดซับความรู้ใหม่ การปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร การควบคุมกลยุทธ์ การถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติ การมีวิสัยทัศน์ และการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ลำดับดังกล่าวสะท้อนตรรกะการบริหารจากฐานสู่ยอดพีระมิด ฐานทรัพยากรและความรู้ที่มั่นคง จะเกื้อหนุนการปลูกฝังวัฒนธรรมและการบังคับใช้กลยุทธ์ ก่อนส่งผลต่อคุณภาพเชิงระบบในภาพรวมสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ในประเทศอย่างต่อเนื่อง งานของกิจติภูมิ พลดี (2564) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และยังสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานได้ในระดับสูง ยืนยันบทบาทเชิงเหตุผลของภาวะผู้นำต่อคุณภาพระบบโรงเรียน ขณะเดียวกันสายธาร อินทร์ตา (2565) พบความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงมาก ($r = 0.89$) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า “กรอบสมรรถนะผู้นำยุคใหม่” ที่เน้นวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ ต่อเนื่อง และการกำกับเชิงข้อมูลเอื้อต่อการยกระดับคุณภาพอย่างเป็นระบบ ในเชิงองค์ประกอบภาวะผู้นำงานของณัชชา อุตสาหะ (2566) ระบุว่าส่วนย่อยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ การเรียนรู้ การตัดสินใจ และการจัดตำแหน่ง มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และร่วมกันทำนายผลได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ งานของธนชัย อัสชะสวัสดิ์ (2566) และกชพร อินธนู (2566) ยังตอกย้ำว่าไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะผู้นำหรือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระบบคุณภาพภายในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ในบริบทนานาชาติ ข้อค้นพบของเราสอดคล้องกับงานของ Hemathy Kunalan (2020) ที่รายงานความสัมพันธ์สำคัญระหว่างแนวทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับระบบประกันคุณภาพในโรงเรียนมาเลเซีย ตลอดจนงานของ Haide Mallorca Estudillo (2021) ที่แสดงผลเชิงบวกของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต่อความสามารถในการสอนของครูในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับแกนกลางของคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบัน

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 55.20 ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่มีความเหมาะสมและมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทอย่างมากต่อคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมีตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร การด้านการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ และด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 33.80 เนื่องจากการบริหารทรัพยากรถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ผู้บริหารที่มีศักยภาพในการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ย่อมสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพภายในที่ต้องอาศัยทรัพยากรสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลระบบติดตาม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่องการค้นพบนี้สอดคล้องกับงานของกิจติภูมิ พลดี (2564) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ในด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรพบว่าส่งผลต่อคุณภาพเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่สามารถจัดสรรทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรของผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายใน เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 30.60 ซึ่งสะท้อนว่าผู้บริหารที่สามารถเปิดรับและนำความรู้ใหม่มาปรับใช้ จะช่วยยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื่องจากการดูดซับความรู้ใหม่ (absorptive capacity) เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ทำให้สถานศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ นวัตกรรม และองค์ความรู้จากเครือข่ายภายนอก แล้วแปลงเป็นแนวปฏิบัติและนโยบายภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีความทันสมัย ทันต่อมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน การค้นพบนี้สอดคล้องกับงานของสายธาร อินทร์ตา (2565) ที่ชี้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้และการปรับตัว มีความสัมพันธ์สูงกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ จึงเป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะช่วยให้โรงเรียนไม่เพียงแต่รักษามาตรฐานคุณภาพที่มีอยู่ แต่ยังสามารถปรับปรุงและยกระดับคุณภาพให้สอดคล้องกับพลวัตทางสังคมและการศึกษาในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง

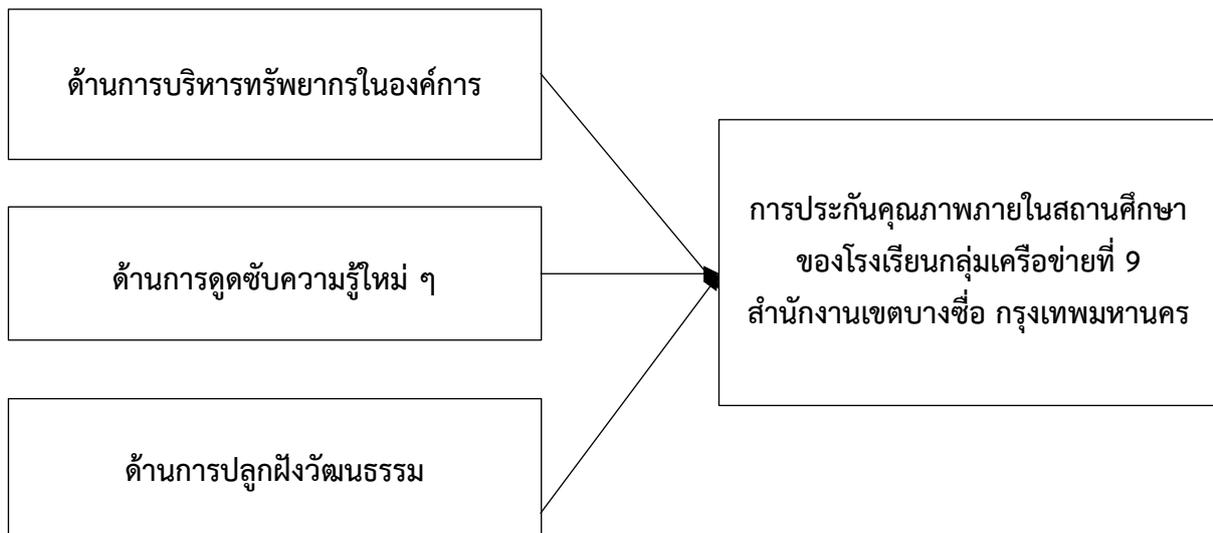
3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 22.10 เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทาง ค่านิยม และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียน ผู้บริหารที่สามารถปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยสร้างแรงจูงใจและความผูกพันของครูและบุคลากร ทำให้ทุกฝ่ายมีทิศทางร่วมกันในการยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานของธนชัย อัสชะสวัสดิ์ (2566) ที่พบว่าคุณลักษณะผู้นำ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่น และการเข้าสังคม มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ

แสดงให้เห็นว่าผู้นำที่สามารถสร้างและหล่อหลอมวัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็ง จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดยรวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ Ümit Kalkan และคณะ (2020) ที่ศึกษาในประเทศตุรกี พบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับภาพลักษณ์และผลลัพธ์ขององค์การการศึกษา ซึ่งชี้ว่าการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์การเชิงบวกทำให้การนำกลยุทธ์ของผู้บริหารถูกขับเคลื่อนไปสู่ผลลัพธ์คุณภาพได้อย่างแท้จริง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แม้อำนาจในการพยากรณ์จะน้อยกว่าด้านการบริหารทรัพยากรและการดูดซับความรู้ใหม่ แต่ก็ถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะของแบบจำลองเชิงทำนาย (Predictive Model) ที่แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนว่า “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์” เป็นปัจจัยเชิงระบบที่มีพลังต่อการขับเคลื่อนคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายที่ 9 สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร องค์ความรู้นี้ช่วยยืนยันเชิงประจักษ์ว่าการประกันคุณภาพภายในมิได้เกิดจากระบบหรือโครงสร้างเพียงอย่างเดียว หากแต่มีรากฐานสำคัญมาจากบทบาทเชิงผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารควรจัดทำระบบการสื่อสารภายในที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การกำหนดตัวชี้วัดร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากร รวมถึงการติดตามประเมินผลตามรอบระยะเวลา เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติจริง

2. ด้านการดูดซับความรู้ใหม่ ๆ ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร เช่น การจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การอบรมต่อเนื่อง และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการนำนวัตกรรมมาใช้ยกระดับคุณภาพการศึกษา

3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น พร้อมทั้งเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังบุคลากรทุกระดับ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

4. ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรควรพัฒนาระบบการจัดสรรทรัพยากรที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร การลงทุนด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

5. ด้านการควบคุมกลยุทธ์ควรกำหนดระบบติดตามและประเมินผลที่ครอบคลุมทุกมิติของการจัดการศึกษา ทั้งในระดับห้องเรียนและระดับสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการประกันคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่อื่นของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดต่าง ๆ เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการประกันคุณภาพภายในในหลากหลายบริบท

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แรงจูงใจในการทำงานของครู หรือวัฒนธรรมองค์กร เพื่อสร้างแบบจำลองการวิจัยที่ครอบคลุมและสามารถอธิบายการประกันคุณภาพได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิจติภูมิ พลดี. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 19. *วารสารปัญญาปณิธาน*. 6(1): 257-270.
- กขพร อินธนู. (2566). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
- ชาลี ธรรมวิฐี และคณะ. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ณัชชา อุตสาหะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*. 6(1) : 54-67.
- ดวงดาว มงคลสวัสดิ์. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 9(1), 438-460. สืบค้น จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/275614>
- ทิศนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนชัย อัชชะสวัสดิ์. (2566). *คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2*. ปรินญูญามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิรชา อภิชาติ. (2565). *รูปแบบการบริหารงานบุคคลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักไตรสิกขา, ปรินญูญาศาสตรดุษฎีบัณฑิต , บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียน การสอนแบบ บูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริวัฒน์ ศรีแสงเมือง. (2567). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเลย*. *วารสาร สังคมศาสตร์บูรณาการ*, 4(11), 1-11.
<https://ojs.mbuslc.ac.th/index.php/issj/article/view/268>
- มูยาฮีดะห์ ไช๊ะรี. (2568). *ภาวะผู้นำเชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารตามแผนกลยุทธ์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครราชสีมา*. *วารสารทัศนมิติทางการศึกษา*, 2(3), 33-44.
- วิจารณ์ พานิช. (2561). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. (กรุงเทพฯ มูลนิธิสยามกัมมาจล, 2556), 14-15. *นิตยสารพัฒนาความรู้และความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มศักยภาพทุนมนุษย์ผ่านกระบวนการเรียนรู้* สาธารณะ. The knowledge. (2561). [ออนไลน์] แหล่งที่มา www.okmd.or.th/knowledge/okmd-magazine. 2(11).
- วิรินทร์รัตน์ เสือจอย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปรินญูญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายธาร อินทร์ตา. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อำเภอเชียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4*. [การค้นคว้าอิสระ ปรินญูญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2560). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Davies, B., & Davies, B. (2004). *Strategic Leadership. School leadership and Management*. International Educational Leadership Centre, University of Hull : 23
- Dess, G. G., & Miller, A. (1993). *Strategic Management*. Singapore: McGraw-Hill.
- DuBrin, A. J. (1998). *Leadership: Research Findings Practice and Skill*. Houghton: Mifflin Company.

- Estudillo, H. M. (2021). The Development of a Strategic Leadership Model for Teacher Instructional Competencies at the Private Higher Education Institutions in Mindanao, Philippines, Scholar: *Human Sciences*, 13 (1). Scholar: Human Sciences.
- Hansen, K. M. (2016). *EFFECTIVE SCHOOL LEADERSHIP PRACTICES IN SCHOOLS WITH POSITIVE CLIMATES IN THE AGE OF HIGH-STAKES TEACHER EVALUATIONS*. All NMU Master's Theses. 125. <https://commons.nmu.edu/theses/125>
- Hemathy, K. (2020). *Preliminary findings of correlations between school leaders' strategic leadership practice, Quality Assurance System Practice, and risky & nonrisky Malaysian schools*. *Arabian Journal of Business and Management Review (Kuwait Chapter)*, 188(4), 188–197. www.arabianjbmr.com
- Hitt, M. A., et al. (2007). *Strategic Management Competitiveness and Globalization: Concepts and Cases*. Thomas Higher Education.
- Kalkan, Ü., et al. (2020). The Relationship Between School Administrators' Leadership Styles, School Culture, and Organizational Image. *SAGE Open*, 10(1), 1-15.
Doi:10.1177/2158244020902081
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. London: Century Press.
- Spillane, J. P., Halverson, R., & Diamond, J. B. (2004). Towards a Theory of Leadership Practice: A Distributed Perspective. *Journal of Curriculum Studies*, 36, 3-34.
<https://doi.org/10.1080/0022027032000106726>
- Yukl, G. (2006). *Leadership in Organizations* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.